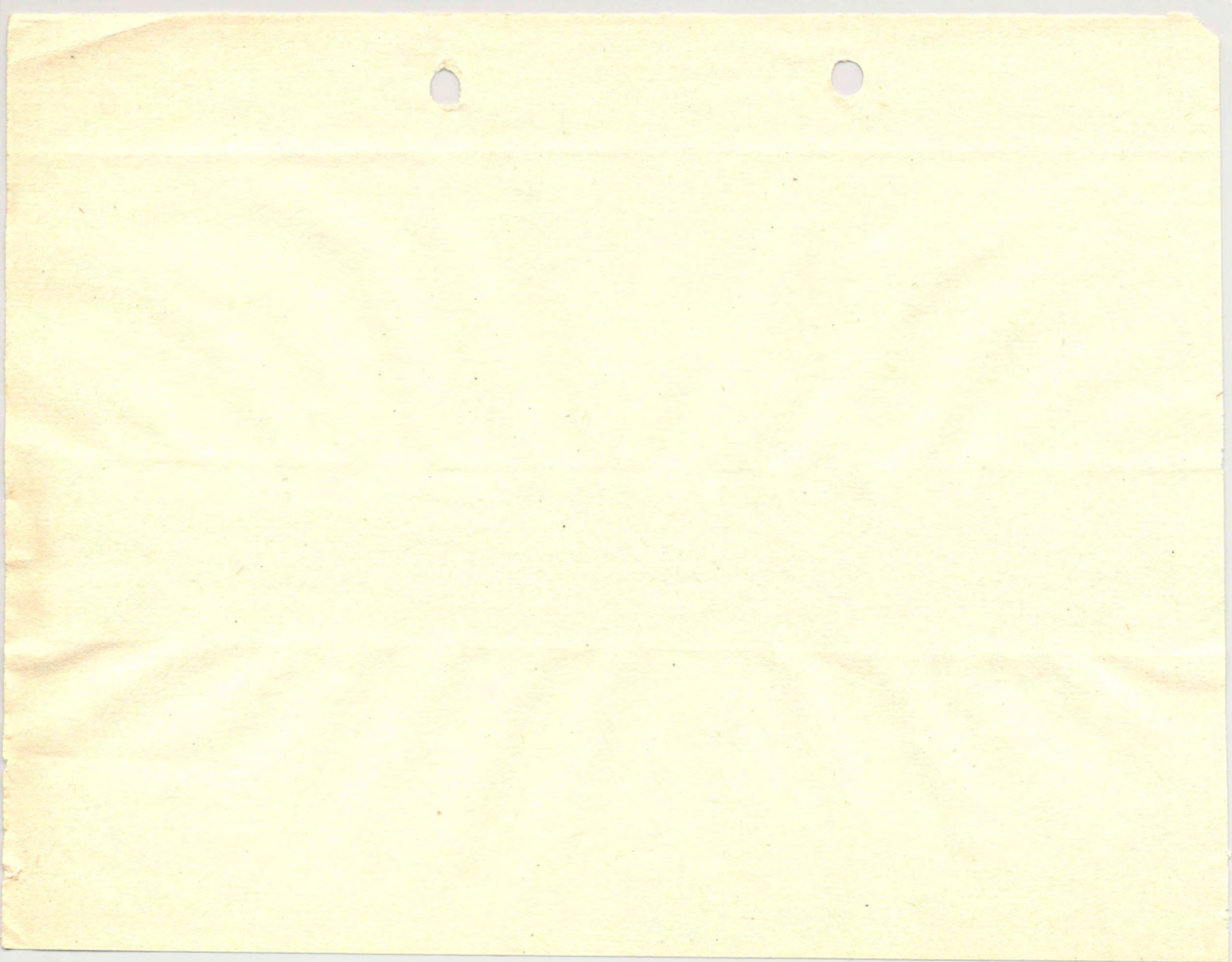

P.17,3

Psychologia supozycji
Lato 1906 1 godz. tyg. 23

Tekst w jęz. polskim, kart 22, luźnych, formatu 21 x 17 cm,
pismo maszynowe jednostronne.

Psychologia
supozycji
Lata 1906

<http://rcin.org.pl/ifis/>

Psychologia supozycji.

1. godzina tygodniowo. Lato 1906.

Tytuł może nie wszystkim zrozumiały, chociaż wyraz supozycya w życiu potocznie nie rzadki. Uczynić supozycyę jakąś, to się mówi. N.p. Pe-Co-by było, gdyby Lwów leżał nad wielką rzeką? Nie wierzymy oczywiście w to, ale możemy uczynić taką supozycyę. Albo: przeprowadzamy dowód na tablicy o trójkątach równobocznych i rysujemy mniej więcej taki trójkąt, mówiąc, no to nie całkiem dokładne - ale przyjmijmy, że te boki są równe. Znowu czynimy supozycyę. Albo: Kogoś ganimy za jego zachowanie się, a on nam odpowiada: łatwo wam mówić tak, ale wmyślcie się wstawcie się moje położenie. Żąda od nas, byśmy czynili supozycyę, że na jego miejscu jesteśmy, że nie on, lecz my w tem położeniu byliśmy lub jesteśmy. I tak jeszcze wiele innych przykładów. W języku polskim nie mamy rzeczownika na oznaczenie supozycji; musimy się posługiwać wyrazem obcym; mamy jednak czasownik: "przyjąć"; przyjmujemy, że ten trójkąt ma trzy boki równe, przyjmujemy, że Lwów leży nad rzeką wielką, przyjmujemy, że ma spotkanie to, co naszego znajomego, z którym rozprawiamy. ~~Nie-ważne~~ To, co ma w naszym umyśle miejsce, gdy czynimy supozycyę, znajduje wyraz doskonały w zwrocie posito sed non concessio. Wtedy

bowiem robimy tak, na chwilę, jakby pewne twierdzenie było prawdziwe, chociaż w prawdziwość jego nie wierzymy, i wyliczamy konsekwencje z tego twierdzenia. N.p. Posiło Dyskusya: Przeciwnik wywodzi, że kobiety powinny mieć zupełne równe uprawnienie z mężczyznami w życiu społecznym i w organizacji społecznej, powinny być dopuszczane do wszystkich urzędów i tudjów; pytamy się o argument, a on powiada, po ieważ pod względem inteligencji zupełnie na równi stoją z mężczyznami. Na to przeciwnik, który nie jest o tej równości intelektualnej przekonany, ale chce wystąpić z innym, silniejszym argumentem przeciw równouprawnieniu, powiada: Nie wiem, czy inteligencya równa, można wątpić, ale nie będę się o to spierał. Posiło, sed non concessio, że inteligencya jest równa, to przecież pozostają inne przeszkody przez w równouprawnieniu, mianowicie strona fizyczna kobiety, jej specjalne kobiece zadania w społeczeństwie, które spełnia jako matka itd. - Więc tu ten, co tak mówi, nie wierzy, aby inteligencya była równa, ale na razie przyjmuje to za prawdę, aby sporu nie komplikować, czyni supozycję.

O istnieniu supozycji nie można tedy wątpić. Poznamy jeszcze wiele, wiele innych jej przykładów. Nie można dalej wątpić, że supozycja, czynienie supozycji jest pewnym jakimś procesem psychicznym. Jest to pewne postawa, stanowisko myślowe, które zajmujemy wobec pewnych przed-

*Wskazanie
na to, że
supozycja
jest pewnym
procesem
psychicznym
jest to
pewna
postawa
stanowisko
myślowe*

miotów, uważając je niby to za rze rzeczywiste lub nierzeczywiste, chociaż według naszego przeobrażenia mają się przedmioty wprost odwrotnie.

Bo naturalnei i negatywne supozycje istnieją: Czynimy supozycję, że ktoś co umarł, jeszcze nie umarł; czynimy supozycję, żeśmy nie stracili majątku itd. Zawsze jest to jakiś proces myślowy, jakaś czynność psychiczna. Wobec tego zbadanie tego zjawiska, faktu supozycji należy niewątpliwie do psychologii.

Psychologia ma wobec tego zjawiska takie samo zadanie, jak wobec wszystkich innych zjawisk psychicznych. Musi zebrać należące tu fakty, zjawiska ugrupować, ewentualnie je rozklasyfikować na poddziały pewne, a następnie dokonać sformułować prawa tych zjawisk, t.j. wykazać ich stałe związku między sobą i z innymi zjawiskami psychicznymi, ; z tem wszystkim łączyć się musi analiza zjawiska, pytania, czy jest ono na razie przynajmniej prostem, nie dającym się do innych sprowadzić zjawiskiem, czy też da się do innych już znanych sprowadzić. W ten sposób dokona psychologia wobec supozycji swego zadania.

Dotąd psychologia mało się supozycjami zajmowała. Praca na polu psychologii w ogóle nie postępuje równomiernie - jak zresztą i w innych dziedzinach: n.p. jak późno zaczęto zajmować się historją gospodarczą gdy już wicki zajmowano się polityczną, a nawet i kultury : ! W psycho-

The first part of the document discusses the general situation of the country and the role of the government. It mentions the need for a strong and stable government to ensure the development and progress of the nation. The text emphasizes the importance of maintaining law and order and promoting economic growth.

In the second part, the author talks about the social and cultural aspects of the country. It highlights the need for a united and cohesive society where all citizens are treated equally. The text also mentions the importance of education and the role of the family in shaping the character of the young generation.

The third part of the document focuses on the political system and the role of the citizens. It discusses the need for a democratic system where the people have a say in the governance of the country. The text emphasizes the importance of transparency and accountability in the government and the role of the media in monitoring the government's actions.

Finally, the author concludes by expressing the hope for a bright and prosperous future for the country. It calls for the cooperation and support of all citizens to achieve the common goals and aspirations of the nation.

logi i czynności intelektualne i pożądaniowe długo pierwsze miejsce zajmowały, stosunkowo późno zwrócono się do badania szczegółowego uzasadnienia, a pewne parady jeszcze później: Przystosowania psychiczne, spostrzeganie zmian itd. Tak samo z supozycją. Nie przecieszono wprowadzić tych faktów zupełnie, ale w sposób bardzo prosty się z nimi załatwiano, mówiąc, że to pomyślenie sobie czegoś, wyobrażenie sobie czegoś, że to więc rzeczą wyobraźni: Wyobrażam sobie, że mój majątek nie stracił, że L wów leży nad wielką rzeką, że trójkąt ma trzy boki równe, że my sami jesteśmy w położeniu innego, że prawdą jest, jakoby kobiety miały równą inteligensję jak mężczyźni. I istotnie niekiedy supozycya ma z wyobraźnią bardzo bliski związek, jak to zobaczymy. Ale przecież pytanie czy weseł przypisywanie supozycyi poprostu wyobraźni nie jest nieco za grubym załatwieniem sprawy. Kwestyę tę podniósł w ostatnich czasach Meinong, profesor filozofii w Grazu, w książce p.t. Ueber Annahmen I: tak po niemiecku supozycya:! wyszłej w roku 1902 w Lipsku. Twierdzi, że dotychczasowe przekazywanie supozycyi wyobraźni jest całkiem niewłaściwe, że psychologizmie należy je tłumaczyć zupełnie inaczej. Ale zanim do tłumaczenia przystąpimy, musimy sobie zdać sprawę z samych zjawisk, zebrać materiał, który byłby podstawą tłumaczenia.

Po tym wstępie łatwo też można określić zadanie tego jednogodzin-

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. This ensures transparency and allows for easy verification of the data.

In the second section, the author outlines the various methods used to collect and analyze the data. These include direct observation, interviews with key personnel, and the use of specialized software tools. Each method has its own strengths and limitations, and they are often used in combination to provide a comprehensive view of the situation.

The third part of the report details the findings of the study. It shows that there are significant discrepancies between the reported figures and the actual data. These differences are primarily due to incomplete reporting and a lack of proper documentation. The author suggests that implementing a more rigorous record-keeping system could help to resolve these issues.

Finally, the document concludes with a series of recommendations for future work. It suggests that regular audits should be conducted to ensure the accuracy of the records. Additionally, training should be provided to staff to ensure they understand the importance of proper documentation and how to use the available tools effectively.

negu wykładu. Ma być zapoznać Państwa z dziedziną zjawisk, mało opracowaną, a jednak w naszym życiu duchowym bardzo ważną. Nie ma prawie pola życia psychicznego, intelektualnego czy uczuciowego, któreby nie pozostawało w pewnym związku z supozycjami. Ale nadto ma wykład ten zadanie metodyczne. Chodzi o wykazanie na konkretnym przykładzie, jak tego rodzaju kwestye się bada, jak psychologia postępuje, opracowując pewien wycinek naszego życia psychicznego. Więć i merytoryczne i metodyczne zadanie.

Więć naprzód zbierzmy fakty.

Trudność: Chcąc szeregować fakty pewnego rodzaju, trzeba wiedzieć, czym się różnią od faktów innych, by z innymi ich nie pomieszać. Ie ma to, by wiedzieć, jakie są cechy, różniące te pewne fakty od innych, nie tylko pozornie, lecz istotnie, trzeba by je naprzód opisać. Tu więc pewna trudność, która się jednak łatwo usuwa, jeśli tylko przynajmniej prowizorycznie potrafimy znaleźć jakąś charakterystycę i cechę danych faktów. Otóż co do supozycji mamy dwie cechy, które razem wzięte, są właśnie charakterystyczne w najwyższym stopniu.

Jedna, to cecha już wspomniana, negatywna. Supozycja wyklucza wszękie przekonanie, jes zachowaniem się bezprzekonaniowem, albo nawet jest wprost niezgodna z naszym przekonaniem w danej chwili. Supozycja, że Lwów leży nad wielką rzeką; że to rójką równoboczny; albo supozycja,

The first part of the document discusses the general principles of the organization and its objectives. It outlines the mission statement and the core values that guide the organization's operations. The text emphasizes the importance of transparency, accountability, and collaboration in achieving the organization's goals.

The second part of the document provides a detailed overview of the organization's structure and the roles of its various departments. It describes the reporting lines and the responsibilities of each department, ensuring that all team members understand their contributions to the overall success of the organization.

The third part of the document focuses on the organization's financial performance and budgetary control. It presents a comprehensive analysis of the organization's income, expenses, and assets, highlighting the areas where the organization has achieved significant growth and the areas that require further attention.

The fourth part of the document discusses the organization's human resources management and employee development. It outlines the recruitment process, the training and development programs, and the performance evaluation system. The text emphasizes the organization's commitment to providing a supportive work environment and opportunities for professional growth to its employees.

The fifth part of the document addresses the organization's risk management and compliance. It identifies the potential risks that the organization faces and describes the measures taken to mitigate these risks. The text also discusses the organization's adherence to relevant laws and regulations, ensuring that all operations are conducted in a lawful and ethical manner.

The sixth part of the document provides a summary of the organization's achievements and a look ahead to the future. It highlights the organization's successes in the past year and outlines the strategic priorities for the coming year. The text concludes with a statement of confidence in the organization's ability to continue to grow and thrive in the future.

Można także żywcem przekształcić w materię martwą drogą przeobrażeń chemicznych, zysując celem przeprowadzenia badań. Więc przekonanie przeciwne supozycji albo przynajmniej brak przekonania co do supozycji, to pierwsza jej cecha negatywna. Tą cechą różnią się supozycje najwyraźniej od sądów, czy to prawdopodobnych, czy pewnych. W każdym sądzie bowiem moment ~~przekonaniowy jest istotnym elementem; nawet w sądach prawdopodobnych tkwi~~ przekonanie, iż dany sąd może być prawdziwy przypuszczeni, gdyż każde przypuszczenie jest skłanianiem się ku pewnemu przekonaniu; n.p. przypuszczenie, że życie organizmne powstało z materii martwej; supozycja nie zawiera w sobie tego skłaniania się, zupełnie zawiesza wszelkie snoszenia tylko częściowe skłanianie się, a czasem nawet wprost z przeciwnym łączy się przekonaniem. Więc nie wolno mieszać ani z przekonaniem, ani z przypuszczeniem.

Dруга cecha natomiast wspólna polega na tem, że każda supozycja jest albo twierdząca albo przecząca, jak to powyższe przykłady już wykazały.

II
17/18
Tym więc sposobem możemy nawet już teraz przewidzieć określenie ustawowisko supozycji w życiu psychicznym. Ma on z sądem to wspólne, że jak sąd tak i jaką jakoś okazuje; różni się zaś od sądu ~~was~~ tem, że dla sądu jest istotnym, ~~momentem~~ brakiem momentu przekonaniowego.

Kierując się temi zechami możemy Patwo zebrać materiały faktyczne, tem bardziej, że tylko w wypadkach wątpliwych musimy się do niego uciekać, a posiadamy namto cały szereg wypadków, gdzie całkiem niewątpliwie o supozycje chodzi.

I. Supozycje jawne. A. Sam wyraz w mowie już na nie wskazuje: N.p. Suponuję, że itd. Przyjmuję że itd. Szereg zwrotów takich jak "Niech ~~nam ta linia przed to będzie~~ ~~linia~~ prosta nieskończona w obu kierunkach Albo Wstań się w moje położenie. Posito sed non concessio itp. *(hipoteza)*

II. Supozycje niejawne. Cały szereg sposobów zachowania się, które świadczą, że w zachowującym się odbywa się supozycja. Zabawa dzieci i bawią się w żołnierzy; suponują że są żołnierzami. Albo dziewczynka bawi się w mamę, a druga jest dzieckiem jej itp. Trudno przypuścić, by dzieci wierzyły; trudno przypuścić, by faktycznie ulegały złudzeniu, jakoby były żołnierzami, dziećmi i matką; tak samo gdy siadając a stole i krzesła przed nim ustawiając chłopiec bawi się w woźnicę. I tu mogą być obok twierdzących negatywne supozycje; n.p. chłopcy tak się bawią, że szukają wroga, który wdział na siebie czapkę niewidkę; suponują, że go nie widzą, chociaż go wyraźnie widzą. - Stąd stopniowo dochodzi się wypadków supozycji rdzo skomplikowanych, przez dorosłe osoby praktykowanymi. Gry sportowe młodzieży polegające na walce pewnej; dalej ćwicze

[The text on this page is extremely faint and illegible. It appears to be a list or a series of entries, possibly containing names and dates, but the characters are too light to transcribe accurately.]

nia różnych organizacyi i korporacyi; jak n.p. straży pożarnych, towarzystw ratunkowych, konieca wojska, manewry. Wśród supozycya Jakiegoś faktu, zdarzenia nierzeczywistego. Pożar, Tonienie okrętu, zbliżanie się wroga. |: Manversupposition. Annahme: | - Inną grupę supozycyi mamy w sztuce. Najwybitniejszy wypadek artysta dramatyczny. Wmyśla się w rolę; znowu nie wierzy, że jest Kordyanem lub Królem Lear, ale tak robi, jak gdyby nim był; przyjmuje na czas grania, że nim jest. Może nie wszyscy, ale wielu tak czyni. Ale nie tylko aktor, lecz także n.p. poeta dramatyczny, liryczny, eiczny.

Meinong przytocza jako przykłady supozycyi także wypadki kłamstwa, ale co do nich można mieć pewne wątpliwości. Zdaje się bowiem, że supozycya tu może być prawdziwa, chociaż czasem mogłaby się zdarzyć, n.p. gdy ktoś nie tylko samemi słowami, lecz całym swym zachowaniem się chce kogoś wprowadzić w błąd. N.p. Chcąc od kogoś wyłudzić pieniądze wspaniale. Więc wchodzi do pokoju z miną przygnębioną, twarzą ponurą i pokorną, opowiada mu swe zmyślane nieszczęścia rodzinne. To już coś na aktorstwo zakrada. Czy jednak supozycya, gdy poprostu kłamie słowami? Rzecz wątpliwa i dlatego w meteryale faktycznym zestawimy na razie na uboczu, chociaż dla wyjaśnienia psychologii supozycyi do tego wrócimy.

Supozycje według Meinonga zdarzają się też w szeregu pytań pewnego rodzaju. Nie w każdym. Dwie wielkie grupy: Pytania domagające się bliźszego określenia; kiedy przyjechałeś? i pytania domagające się rozstrzygnięcia: czy X już przyjechał. Na te drugie odpowiedź Tak lub Nie. Otóż bardzo często pytający oczekuje odpowiedzi bądź jednej lub drugiej, a co najmniej w innych wypadkach zupełnie żadnego oczekiwania nie żywi. N.p. Czy będzie jutro pogoda? Ale: Czy istotnie zadanie było za długie? Odpowiedź spodziewana "nie"; Albo: Czy ~~ja~~ nikt, zupełnie nikt o mnie się nie dowiadywał? Odpowiedź Czyś nareszcie zrobił swe zadanie? Odp. spodziewana "tak". Jasińskie num i nonne. Więc tu w pytaniu tkwi już twierdzenie lub przeczenie, ale oczywiście bez przekonania, gdyż gdyby pytający żywił jakieś przekonanie, toby się oczywiście nie pytał.

III
317

To mniej więcej najważniejsze przykłady supozycji, niosące się przy przeglądzie zwykłych naszych funkcji i telektualnych; są jednak jeszcze inne wypadki, z tamtymi w bliskim związku: wypadki dotąd rozpatrywane to były supozycje w umyśle osobnika, który sam je czyni z siebie. Ale możebna rzecz, że supozycje bywa nam narzucone, że jej nie sami z siebie czynimy, że bywa nam niejako poddana, sugerowana, jeśli weźmiemy ten wyraz w tak obszernem znaczeniu, by nie tylko wypadki sugestji hipnotycznej lub podobnej obejmował. Otóż takie poddawane supozycje

powstają w każdym osobniku, który przyłącza się do gry, do zabawy. Wiedzimy, jak w zabawach dziecięcych jeden chłopiec bierze na siebie rolę koczownika i powiada: ja będę zbójcą i będę napadał na podróżnych; wy zaś będziecie podróżnikami; z poza tamtego drzewa tą drogą jedziecie itd. A tamci teraz wysnuwają wszelkie konsekwencje z owych supozycji im podanych i sami dodeją nową supozycję. Całkiem podobnie rzecz ma się w sztuce. Aktor wywołuje, sugeruje supozycje w widzach. I oni nie tylko przyjmują, że tam na scenie porusza się n.p. Stańczyk lub Szela, ale nadto doznają szereg uczuć, jak gdyby istotnie tak było. Naturalnie ani przez chwilę nie wierzą w to; tu wyraźna różnica między naiwnym widzem, który pragnie ratować prześladowanego bohatera na scenie i bierze całkiem osobisty udział w kacy, a między inteligentnym widzem; ale jest właśnie supozycja: teraz bohater robi to a to, teraz on uczyni krok, który może się stać dla niego zgubnym itd. A zupełnie to samo dzieje się, gdy nam ktoś coś opowiada, gdy coś czytamy. Nie wierzymy, ale przyjmujemy się, jakgdybyśmy wierzyli; wiemy, że bohater nie naraża się na prawdę na niebezpieczeństwa, ale suponujemy, że tak jest, przyjmujemy, iż teraz w krótko to a to się stanie, że obecnie to a to się dzieje. A jeśli w lektorze lub przy słuchaniu środkiem sugerującym jest samo słowo czytane lub mówione, to w przykładzie dramatu 'środek sugeru-

Jącym jest cały szereg ruchów, gestów itd, skończywszy na d ekorecyi i efektach oświetlenia. I to wskazuje na możliwość sugerowanych supozycji przy sztukach plastycznych. Obraz, rzeźba.

Ale i te wypadki supozycji sugerowanych obok spontanicznie zjawiających się jeszcze nie wyczerpują całego zakresu należącego tu faktów. Supozycje bowiem wszędzie tam, gdzie chodzi o stwierdzenie pewnych stosunków logicznych między sądami, bez wdawania się jednak w pytanie, czy owe sądy są prawdziwe. Wyjaśnić pojęcia rozumowania, wnioskowania, dowodzenia. Otóż wszystkie te czynności i procesy mogą zachodzić nie tylko, gdy sądy jakiegś uważamy za prawdziwe, lecz także wtedy, gdy żadnego zdania o prawdziwości ich nie mamy, lub gdy nawet jesteśmy o ich mylności przekonani. N.p. Lwów leży na zachód od Krakowa, Kraków leży na zachód od Pragi, więc Lwów leży na zachód od Pragi. To byłby przykład wniosku wysnutego z dwóch sądów, które uważamy za mylne, wniosku, który sam jest mylny. Czy więc sądy te możemy mieć w sobie, żywić i wydawać je? Oczywiście nie; więc czynimy supozycje najwyarźniej w świecie. Tak samo w dowodzie, gdy n.p. ~~chcemy komuś dowieść, że~~ w celach chociażby świadczenia ~~możemy~~ dowodzimy, że szczęść jest równa całości. Tu przecież nie możemy operować sądami, gdyż to wszystko fałsz, ale są to supozycje.

I jeszcze jeden zakres, w którym supozycje odgrywają rolę. Mianowicie przy tworzeniu wyobrażeń i pojęć. Wyobrażenia wyobraźne. Sponuję, że ta tablica jest czerwona; sponuję, że kropka ta niema rozciągłości. Albo sponuję, że istota pewna posiada wszelkie dotychczasowe cechy duchowe w stopniu nieskończonym. Tak dochodzę do pojęć.

Ten przegląd może nie jest wyczerpujący do szczegółów wszystkich, ale przynajmniej nie pomija żadnego ważniejszego typu wypadków. A zarazem możemy bezpośrednio z tego przeglądu przekonać się o roli, jaką supozycje odgrywają w naszym życiu psychicznym. Mianowicie odgrywają one rolę surrogatu sądów. Wiemy, że są bądź twierdzące, bądź przeczące, tak jak sądy; nie są jednak sądami; zastępują jednak sądy tam, gdzie dla jakiegokolwiek celów to nam jest potrzebne. Więc dla rozumowania, wnioskowania, dla procesów intelektualnych; tworzenia pojęć, ale też dla procesów emocjonalnych, jak w grze i zabawie, jak nareszcie w sztuce. Ale te wypadki ~~emocjonalne także~~ z zakresu emocjonalnego nie ograniczają się do wymienionych; mają tu miejsce także takie, jak n.p. gdy zastanawiamy się nad tem, czy zrobić to lub tamto, sponuję, że zrobiłem jedną z obu ewentualności i teraz badam, jakoby to na nie samego zrobiło wrażenie. Więc zakres zastosowania niezmiernie szeroki.

The first part of the document discusses the general principles of the project, which is aimed at improving the efficiency of the production process. The main objective is to reduce the time and cost of manufacturing while maintaining the quality of the final product. This is achieved through the implementation of modern technologies and the optimization of the production cycle.

The second part of the document describes the specific tasks and responsibilities of the project team. Each member has a clearly defined role, and their efforts are coordinated to ensure the successful completion of the project. Regular communication and collaboration are essential for the team to stay on track and address any challenges that may arise.

The third part of the document provides a detailed analysis of the current production process. This includes identifying the key stages of production, the resources required, and the potential areas for improvement. By conducting a thorough review, the project team can pinpoint inefficiencies and develop targeted solutions to address them.

The fourth part of the document outlines the proposed changes to the production process. These changes are based on the findings of the analysis and are designed to streamline the workflow, reduce waste, and improve overall productivity. The implementation of these changes will require careful planning and coordination with all relevant departments.

The fifth part of the document discusses the expected benefits of the project. These include increased production capacity, reduced lead times, and lower operating costs. The project is expected to have a significant positive impact on the company's bottom line and its ability to compete in the market.

The sixth part of the document provides a summary of the project's progress to date. This includes a review of the milestones achieved, the challenges encountered, and the actions taken to overcome them. The project is well on schedule, and the team is confident that the proposed changes will be implemented successfully.

The seventh part of the document concludes with a final statement of the project's goals and a call to action. The project team is committed to the successful completion of the project and to the continuous improvement of the production process. It is requested that all stakeholders support the project and provide any necessary resources and information.

The first part of the document discusses the general principles of the project, including the objectives and the scope of the work. It is followed by a detailed description of the methodology used in the study, which includes the selection of the study area and the data collection methods. The results of the study are presented in the following section, where the authors discuss the findings and their implications. The document concludes with a summary of the main points and a list of references.

The methodology section describes the use of a combination of field observations and laboratory experiments to study the behavior of the system. The authors explain how the data was collected and how it was analyzed. They also discuss the limitations of the study and the potential for future research.

The results section shows that the system exhibits a complex behavior that is not fully understood at this time. The authors provide a detailed analysis of the data and discuss the implications of their findings. They conclude that the system is highly sensitive to initial conditions and that small changes can lead to large differences in the long-term behavior.

The conclusion summarizes the main findings of the study and highlights the need for further research. The authors suggest that a more detailed study of the system's dynamics is needed to fully understand its behavior. They also mention the potential applications of the results in other areas of science and engineering.

The references list the works of other researchers in the field, providing a context for the current study. The authors thank the funding agencies and the colleagues who provided support and assistance during the course of the project.

lecz w rownej występowanie kombinacji, splocie.

IV
7/11

Aby ułatwić sobie rozpatrzenie tej kwestyi, przypominam, że róż-
niam cztery zasadnicze rodzaje zjawisk psychicznych: Przedstawienia,
sądy, uczucia, postanowienia. Do przedstawień należą konkretne i oder-
wane, czyli wyobrażenia i pojęcia. Do wyobrażeń należą spostrzegawcze
odtwórcze i wytwórcze, do spostrzegawczych należą wrażenia zmysłowe
czyli uczucia zmysłowe. Pragnienie, prądanie, ~~należą do~~ są kombinacją
pewnych przedsięwzięć, sądów i uczuć. Inni dzielą nieco inaczej, n.p.
uczucia i postanowienia w jedną śladającą klasę. Cała ta klasyfikacja
jednak nie ma znaczenia klasyfikacji takiej, jaką spotykamy w opisowych
naukach przyrodniczych, lecz takie, jakie ma wyliczenie pierwiastków
w chemii. Więc czy w supozycjach mamy nowy pierwiastek życia psychiczne-
go, czy nie? !: Analogie uczucia, pragnienie, sądy :!

Meinong, który pierwszy obszerną monografią o supozycjach wydał,
uważa je za zjawiska psychiczne sui generis. Wskutek tego klasyfikacja
zjawisk psychicznych musi doznać pewnego uzupełnienia przez przyjęcie
w ich poszet nowego elementu psychicznego. A ponieważ supozycje mają
coś z sądów, a przecież nie są sądami, mogą zaś służyć za surogat sądów
przeto też zestawia je Meinong z sądami w jedną grupę zjawisk psychicz-

nym. zamiast żeby drugą grupę nazywał sędami, nazywa ją myśleniem, i każe jej obejmować supozycje i sądy. W książce iu Jednej klasie sądów i czegoś, co bywa ich surogatem, Meinong tam mniej upatruje coś niewłaściwego, że jego zdaniem coś całkiem analogicznego zachodzi także we wszystkich innych pierwiastkach i klasach zjawisk psychicznych. W dziedzinie przedstawięń n mamy wyobrażenia spostrzegawcze z jednej strony, a odtwórcze i wytwórcze z drugiej; a tak samo w dziedzinie uczuć i pragnień |: u Meinonga bowiem szwarta grupa, to pragnienia, obejmujące pożądania i postępowienia:|. Mianowicie wskazuje na quasi-uczucia, których w znamy czytając powieść, przysłuchując się dramatowi. ~~11111111~~
 A także pragnienia tego rodzaju, które nie są pragnieniami. Więc wszędzie jest taki stopień niedokonany i dokonany. Uczucia i pożądania tam nazywa Meinong fantazyjnymi, i oczywiście supozycje są fantazyjnymi sędami, a wyobrażenia odtwórcze i wytwórcze są fantazyjnymi wyobrażeniami, ~~są to rzeczy i zjawiska nie rzeczywiste~~ przez wszystkie klasy zjawisk psychicznych sprawa ta się ciągnie.

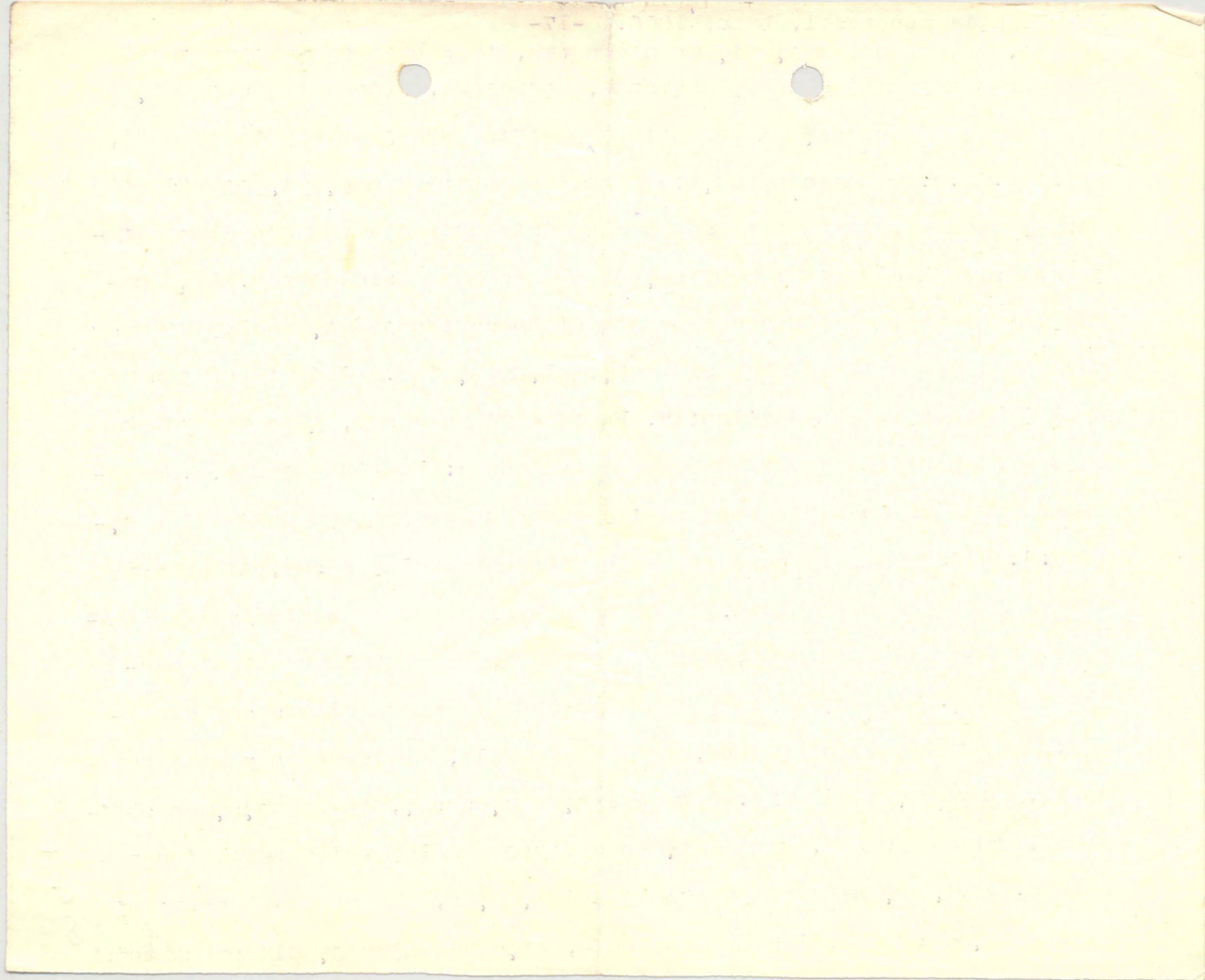
V
28/6

Jakże rozstrzygnąć, czy pogląd Mein ga jest słuszny? Czy daje on dowody tego, że supozycje są zjawiska sui generis? Daje, albo usiłuje dać. Ale nim się dowodom przypatrzemy, jeszcze z innej t strony trzeba sprawę oświetlić, mianowicie, czy jego stanowisko nie zawiera trudności

Takie trudności natury logicznej, tkwiące w wymogu obiektywnej klasyfikacji, podnosi artykuł : Über Annahmen Zeitschrift f. Psychologie, tom 40 1905 : !. Zwraca przede wszystkim uwagę na pewną chwiejęność, w wyznaczeniu supozycji miejsce między przedstawieniami i sądami ze względu na to, iż supozycje mają być "dość podobne sądom, by je mogły zastąpić" ; więc podobieństwo do sądów jest; ma im jednak braknąć właśnie to, co stanowi istotę sądów, mianowicie przekonania. wskutek właśnie tego braku zbliżają się do przedstawień. Ale ta chwiejęność ostatecznie nie byłaby przeszkodą zasadniczą; Jest inna. Mianowicie supozycje zajmują miejsce wśród innych zjawisk psychicznych, a więc są pesną ich grupą, pewnym typem pierwiastkowych stanów psychicznych. Ponieważ dotąd nie wyliczono ich osobno, przeto dwie możliwości: W szeregu pierwiastkowych typów zjawisk psychicznych tworzą albo genus, albo species : gatunek rodzaj lub gatunek : !. Analogicznie, gdy odkrywamy jakąś nową istotę żyjącą, kręgowca jakiegoś, albo przynależność będzie do jednej z pięciu genera, rodzajów, albo też będzie tworzył nowy rodzaj. Tak samo tutaj. Einong, jak wiemy, tworzy nowy rodzaj, mianowicie "myślenie" i przyłącza do niego zarówno sądy jak supozycje, więc nie uważa supozycji za nowe genus, lecz za nową species generis "myślenie. Otóż co to znaczy pod względem logicznym? Jeśli mamy jakieś genus, jakieś

rodzaj, to gatunki mają się do niego tak, iż w owym genus jest jakaś jedna przynajmniej cecha generyczna, rodzajowe, które różnicuje się i tym sposobem za pomocą differentia specifica wydaje z siebie gatunki, species. N.p. Genus prostokąt; ma cztery boki; tu mogą się zjawić różnice gatunkowe, mianowicie ze względu na długości boków i w ten sposób powstaje species kwadratów i prostokątów w znaczeniu ścisłojszem. Albo mamy genus barwa; ale ta cecha barwności specyfikuje się według różnych odcieni i tak mamy species szarą, białą, błękitną itd. Otóż i tutaj mamy według Meinonga genus myślenie". Posiada różne cechy, i może wskutek tego być specyfikowany w różnych kierunkach: Podobnie jak n.p. czworobok może być specyfikowany według stosunku wzajemnego boków albo kątów: i. Wiadomo myślenie może być specyfikowane według cechy, iż dotyczy zawsze jakiegoś przedmiotu. Wtedy mamy myślenie o przedmiotach rzeczywistych i nierealnych, albo o przedmiotach zmysłowych i niezmysłowych itd. Może myślenie też być specyfikowane według cechy czasowej; mamy myślenie przelotne, myślenie trwałe, uprzedzone o pewnym przedmiocie, formalną ideę fixe. Otóż dalszą taką cechą, polegającą na specyfikacji, jest ta cecha, która się specyfikuje według twierdzenia i przeczenia. Cechę tę nazywamy zwykle jakością sądu, ale ponieważ tutaj nie tylko o sądy chodzi, lecz o supozycje, więc nazwijmy ją dla ostrożności

cecha X

Rozwinąć argument Martyego, następnie wskazać na trudności w koordynacji wyobrażeń fantazyjnych z sądami, uczuciami, postanowieniami fantazyjnymi. 1 Następnie wskazać na sądy przedstawione jako na wyjście, które czyni zbytecznym przyjęcie jakiegoś zjawiska sui generis pod nazwą supozycji, bez sprowadza supozycje właśnie do sądów przedstawionych

Meinong sam myślał o tem wyjściu. Ale jego zdaniem istnieje przeszkoda w przyjęciu go. Mianowicie: Pojęcia, ogólnie przedstawienia przeczące, negatywne, o formie Non-A. Niepalący, niebrzydki, nieśmiertelny. Zwykle się koordynuje przedstawieniom twierdzącym, pozytywnym; ale Meinong uważa to za mylne. Ale "negacya nigdy nie jest sprawą przedstawienia" pg. 6. "Gdziekolwiek więc zachodzi negacya, tam przekraczamy zakres samego przedstawiania" ^z "Kiem niewątpliwie" ibid. Wprawdzie można by przypuścić, ciągnie Meinong dalej, że przedztwienie negatywne przychodzi do skutku przy pomocy abstrakcyi dokonanej na sądzie negatywnym, że więc "przedmiot nieokrągły" przedstawiamy sobie, przedstawiając sobie przedmiot oraz sąd, że przedmiot ten nie jest okrągły. "Ale proszę zważyć", powiada |: str. 13: | "Jakiego aparatu - jeśli tak można się wyrazić - tego rodzaju przedstawienie wymaga". "Každy nieuprzedzony myśli, że przedstawienia jego poruszają się w dziedzinie kształtów, a tymczasem w rzeczywistości trzeba by myśleć nie tylko o kształcie okrągłym,

lecz nadto o czemś, co jest zupełnie od kształtu różne, mianowicie o sądzie pr. eszającym. To nie jest oczywiście wykluczeniem---- ale pominiawszy sądkiem wyjątkowe i rzadkie wypadki, nawet najbardziej naprężona uwaga ni zdoła w tak zw. przedstawieniach negatywnych odkryć jakiegoś śladu tego rodzaju kołowania. Pod względem praktycznym zaś więc możliwość takiego kołowania zupełnie nie wchodzi w rachubę i w dalszych też wywodach pominiemy ją. " A z wywodów tych pragnie Meinong wysnuć prawo, wszędzie tam, gdzie mowa o przeczeniu, przyjmą, że musi tu zachodzić coś więcej aniżeli samo przedstawianie |: str. 15 :|.

Więc negatywny charakter przedstawień pewnych i innych myśli to, ważny argument Meinonga, przemawiający, że ^{nie} mamy tutaj ani przedstawień a ponieważ nie może być w tych razach też mowa o sądach, więc nic innego nie pozostaje, jak przyjąć, że mamy tu zjawisko psychiczne sui generis, supozycje. Ze to istotnie główny, decydujący argument Meinonga, wynika z licznych ustępów jego pracy. N.p. mówi o supozycjach w matematyce: "Dane "Dany jest trójkąt prostokątny, którego przyprostokątne pozostają do siebie w stosunku 1:2". To jest supozycja; na rusunku może inaczej. I teraz dalej: "Ze przytem supozycje są w pewnych przynajmniej razach nieodzowne, widzimy wtedy, że punkte gdy punktem wyjścia są dzene negatywne, że więc zajmujemy się trójkątami prostokątnymi, których przyprostokątne pozostają w stosunku, nie dejącym się wyrażić liczbami są

ym (04 39)

Albo mówiąc o zabawie dzieci, które czynią przytem liczne supozycje, powiada: "Ze jednak nie wystarczają tutaj przecież same przedstawienia o tem tutaj, jak i zresztą często, świadczą w sposób szczególnie niedwu znaczny negacye" |: str 42 :|, t. j. negatywne supozycje. - Albo mówiąc o supozycjach poddawanych in ym n. p. o bajkach opowiadanych, zapytuje, w jaki sposób słuchający bajki te "rozumie", chociaż przecież w nie nie wierzy. Można by przypuścić, że mamy tu do czynienia z sądami przedstawionymi; "ale do tej myśli zbytecznym byłoby powracać ze względu na to, że w bajce mamy mieszanię rzeczy pozytywnych i negatywnych" str 57A dalej: "Przypuszczać, że ten, komu opowiadamy bajkę, ma w sobie sądy przedstawione, jest rzeczą nieopartą żadnem doświadczeniem wydaje się nadto czemś ... zupełnie sztucznem". " Tym sposobem można pierwszą hipotezę |: sądów przedstawionych:| uważać za usuniętą, pominiawszy już fakt, że z powodów już dobrze nam znanych, głównie z powodu nieuchronnie zjawiających się negacyi, nie można chyba obejść się tutaj bez supozycji" i id. - Te wyniki dowodzą, jak dalece zasadniczym fundamentem idiogenetycznej teoryi supozycji są supozycje negatywne.

Jeżeli jednak da się wykazać, że wszystkie te trudności, dla których Meinong odrzuca tłumaczenie supozycji negatywnych przy pomocy negatywnych sądów przedstawionych, nie istnieją, w takim razie upada główna podpora idiogenetyczności. Meinong sam przyznaje, że sądy można sobie

przestawiać, o i to negatywne równie dobrze, jak pozytywne. !: str47:!
 Tylko, że to zamęta skomplikowana historia przy negatywnych przedsta-
 wieniach i sądach supozycyjach. Marty tłumaczy je też za pomocą sądów
 negatywnych; ~~ale kein~~ przedstawionych sądów negatywnych, na co Meinong
 !: Zeitschrift tom 41 !: odpowiada, że ~~nie o~~ takich przedstawionych
 sądów negatywnych absolutnie w sobie nie spotrzega, gdy ma jakieś nega-
 tywne pojęcie. Zdaje mi się, że obaj mają rację. Albowiem przedstawi-
 nie sądu negatywnego odbywa się symbolicznie, w dzięki temu odpadają
 też wszystkie trudności przez Meinonga przeciw takiemu tłumaczeniu pod-
 noszone. F Tem bardziej niema ich w innych wypadkach, w wypadkach rozu-
 mienia sądów zdanych, które uważamy za mylne, w wypadkach kłamstwa,
 w rozumowaniu, wnioskowanie formalnego a.s.

Pozostają jeszcze supozycje w sztuce i w zabawie. Tu Meinbarty sam
 przyznaje, że same przedstawione sądy nie wystarczają. Tłumaczy zaś
 fakty tak: ~~Inatynkt wydawania sądów twierdzących~~ Zarówno artysta na-
 sze i.e, jak widz, jak czytający powieści, jak dziecko bawiące się fak-
 lycznie wydają sądy, wierzą w to, co przedstawiają, fingują, słyszą, wá-
 dzą, czytają; tylko że wierzą chwilowo. Albowiem tylko chwilowo zapo-
 mnamy, że to, co widzimy, słyszemy, fingujemy, jest nierzeczywiste.
 I w związku z tem zjawiają się też odpowiednio stany emocjonalne. Ale
 tak samo chwilowo. A chwilowo tylko, gdyż przeciwdziała im szereg regu-

F. Myśl, woda i powietrze nie stają się
 nigdy wcale o Różnicę nie występują
 tylko o wyznaczenie.

Psych. supozycyi Lato, 1906. -23-
laborów, szereg korektw, prz pominający nam ślagle r edczywistość. Na-
turalnie u różnych jednostek te regulatywy różn. Naiwny człowiek, prosy-
sty umysł znacznie silniej ulega złudzeniu, aniżeli inteligentny, wy-
k zażony. ~~Wszystcy bowiem mamy instynkt~~ U nich brak tak silnego złu-
dzenia zrównowżony używaniem czysto-estetycznym, upodobaniem w răsła-
dowistwie rzeczywistości. - Wskazuje dla wytłumaczenia tyc powstają-
cych chwilowo sądów na instynkt wierzenia we wrzystko, co sobie przed-
stawiamy, zwłaszcza co sobie wyobrażamy; instynkt ten tem łatwiej działa
im barziej nam się przedmiot wyobrażony podoba. Tłumaczenie zaś Mei-
nong odrzuca, chociażby już dlatego, że w razie działania tutaj su-
pozycyi niewyjaśnione byłyby owe emocjonalne strony, które przecież
na przekonaniu opierać się muszą; a przekonania brak w supozycyi.
Meinong kontraargumentuje, podając się głównie na świadectwo i doś-
śwadczenie artystów, i zaszepiając niektóre twierdzenia Martyego.
O innych argumentach Martyego nie wspomina. N.p. niemożność pogodzenia
supozycyi sprzecznych, której Meinong nie uznaje itd. Wstrzymuję się
też od sądu w kwestyi supozycyi przy zabawie i sztuce, gdyż tu już nie
o to chodzi, czy supozycya jest idio-genetyczna, lecz oto, czy mamy tu
do czynienia z sądami, czy też nie, z rzeczywistymi uczuciami czy Be-
nie. - Pragnęłom Jedy ic zapoznać z kw styą.

1'21 X 7
1'17 X 7
1'20 X 8

Nie będę na Seminarjum filozoficznem 11/IV.

Ambros Michal

183

534.50

183

351.50

© 1900 W. H. & J. C. [illegible]

